

ประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี

วิยะดา เปาวนา พย.ม.*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 รุ่น 18 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด แบบวัดการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของนักศึกษาในแบบวัดนี้ ประกอบด้วย การวัดวิธีการปฏิบัติ และการวัดผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์ โดยเครื่องมือทั้งหมดนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .83 สื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอดและแบบวัดการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอด ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าอยู่ระหว่าง .67–1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยนรีเวชที่ได้รับคำสั่งแจ้งรายละเอียดของแบบวัดจากผู้วิจัย เก็บข้อมูลครั้งแรกจากสถานการณ์จำลอง (E_1) โดยกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดกับหุ่นจำลองบนหอผู้ป่วย ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนรีเวช 1 วัน โดยใช้แบบวัดการปฏิบัติเฉพาะการวัดวิธีการปฏิบัติ และครั้งที่สองจากสถานการณ์จริง (E_2) โดยกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดกับผู้ป่วย ในระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนรีเวช โดยใช้แบบวัดการปฏิบัติทั้งการวัดวิธีการปฏิบัติ และการวัดผลงานที่ได้จากการปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 และวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อ วีดิทัศน์โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด สามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดจากสถานการณ์จำลอง (E_1) ได้ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย E_1 เท่ากับ 86.77 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย $E_1 = 80$ ที่ได้กำหนดไว้ และสามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดจากสถานการณ์จริง (E_2) ได้ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย E_2 เท่ากับ 94.31 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย $E_2 = 80$ ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจึงแสดงว่าสื่อ วีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 86.77/94.31 และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, $SD = .56$)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์ การสวนล้างช่องคลอด

* พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี ได้จัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้ใช้บริการบนพื้นฐานความเอื้ออาทรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากสภาพจริง ด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มุ่งเน้นชุมชนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และตรงตามอัตลักษณ์ของวิทยาลัย โดยจัดให้มีการเรียนการสอนทั้งวิชาภาคทฤษฎีและวิชาภาคปฏิบัติ ในวิชาภาคปฏิบัตินักศึกษาจะต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพระดับต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีที่ 3 วิทยาลัยฯ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 วิชา ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดประสบการณ์ภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงให้นักศึกษานำความรู้มาใช้ในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมแก่บุคคลทุกช่วงวัยของชีวิตเกี่ยวกับการไหลเวียนของเลือดและน้ำเหลือง สมอและไขสันหลัง ภาวะล้มเหลวหลายระบบ กระดูก ข้อ และกล้ามเนื้อ รวมทั้งนรีเวชกรรม ทั้งในระยะวิกฤตเฉียบพลันและเรื้อรัง โดยฝึกปฏิบัติที่หอผู้ป่วยหนัก 4 สัปดาห์ หอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกและข้อและหอผู้ป่วยนรีเวชกรรม อย่างละ 1 สัปดาห์ โดยในหอผู้ป่วยนรีเวชกรรม นักศึกษาจะต้องเก็บประสบการณ์การสวนล้างช่องคลอดคนละ 1 ครั้ง จากผลการประเมินการขึ้นฝึกปฏิบัติของนักศึกษาในปีการศึกษา 2553 นักศึกษาที่เก็บประสบการณ์การสวนล้างช่องคลอดได้ประเมินผลว่าไม่มีสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักศึกษาได้เตรียมตัวให้พร้อมก่อนขึ้นฝึก ทำให้นักศึกษามองภาพไม่ออก จำขั้นตอนการสวนล้างช่องคลอดไม่ได้ เนื่องจากมีหลายขั้นตอนและไม่เคยปฏิบัติมาก่อน เตรียมอุปกรณ์นานเนื่องจากยังไม่คุ้นเคยสถานที่และมีการเก็บอุปกรณ์ไว้ที่ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะมีพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยได้สาธิตให้นักศึกษาดูก่อนวันขึ้นฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษาบางคนยังจำไม่ได้เกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติและใช้เวลานาน และในบางช่วงที่มีผู้ป่วยจำนวนมากที่ต้องสวน

ล้างช่องคลอด หรือภายในหอผู้ป่วยมีภาระงานอย่างอื่นมาก ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยจะต้องเร่งรีบในการปฏิบัติเพื่อให้ทันกับเวลาและปริมาณงานทำให้การสาธิตทำได้ไม่เต็มที่ นักศึกษาบางคนก็ไม่กล้าซักถาม และเมื่อสิ้นสุดการเก็บประสบการณ์ นักศึกษาบางคนยังขาดการทบทวนความรู้และการปฏิบัติการณ์ ทำให้ผู้ป่วยบางคนเข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง บางคนเกิดความกลัวและวิตกกังวล นักศึกษาที่จะเก็บประสบการณ์จึงต้องใช้เวลาในการอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจ ให้ผู้ป่วยเกิดการยอมรับให้ความร่วมมือและคลายความวิตกกังวล

ผู้วิจัยต้องการแก้ปัญหาในเรื่องการไม่มีสื่อวีดิทัศน์ประกอบการเรียนการสอน และการกระตุ้นให้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาดีขึ้น นอกจากนี้ยังจะเป็นการพัฒนารายวิชา เพื่อส่งผลให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ นักศึกษาได้รับประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีที่ 3 ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 โดยการผลิตสื่อวีดิทัศน์ตามกระบวนการผลิต จากนั้นจึงศึกษาประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดเพื่อให้นักศึกษาได้สื่อวีดิทัศน์ที่สามารถกระตุ้นผลการเรียนรู้โดยมุ่งหวังให้นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดได้อย่างถูกต้อง ผู้ป่วยปลอดภัย นักศึกษาเกิดความมั่นใจ สามารถทบทวนความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว การศึกษานี้ยังจะเป็นประโยชน์กับผู้ป่วยเนื่องจากสามารถนำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้เพื่อเตรียมผู้ป่วยก่อนการสวนล้างช่องคลอดส่งผลให้ผู้ป่วยเข้าใจ ให้ความร่วมมือ ลดความวิตกกังวลและความกลัว นอกจากนี้สื่อวีดิทัศน์ยังสามารถช่วยลดเวลาในการสาธิตของพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วย ส่งผลให้พยาบาลได้ไปปฏิบัติงานในเรื่องอื่น ๆ ได้เต็มที่ หอผู้ป่วยสามารถนำไปใช้ในการปฐมพยาบาลฉุกเฉินใหม่ของหอผู้ป่วย และการศึกษาจะยังเป็นประโยชน์ต่อแหล่งการศึกษาอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ในด้าน การเรียนการสอนหรือด้านการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอดในวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด

กรอบแนวคิดการวิจัย

วีดิทัศน์ เป็น สื่อการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นสื่อสิ่งแรกที่ผ่านทางประสาทสัมผัสที่มนุษย์เรียนรู้ได้ดีที่สุดทางตา และทางหู สื่อวีดิทัศน์จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุดซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

สื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด

มีเนื้อหาประกอบด้วย

- วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ความหมายการสวนล้างช่องคลอด
- วัตถุประสงค์
- ข้อห้าม
- ขั้นตอนการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอด

ผู้สอนสามารถนำมาใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้ทัศนคติและทักษะให้แก่ผู้เรียน สามารถสาธิตเกี่ยวกับการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดและแสดงขั้นตอนการทำงานเพื่อให้เกิดทักษะได้ไม่ต่างจากการสาธิตของผู้สอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมได้ อนึ่งวีดิทัศน์ยังสามารถทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในมิติแห่งความจริง (Reality) มิติแห่งกาลเวลา (Time) และมิติของสถานที่ (Space) โดยสื่อวีดิทัศน์นี้ผู้วิจัยได้ผลิตขึ้น เป็นไปตามขั้นตอนการผลิตสื่อวีดิทัศน์อย่างเป็นระบบ มุ่งหวังให้กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดและมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ (ภาพที่ 1)

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของนักศึกษา
- ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 รุ่น 18 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยนรีเวชในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระหว่างวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 13 เมษายน 2555 จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด เนื้อหาในสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอดปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของหอผู้ป่วยนรีเวชกรรม โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความหมาย วัตถุประสงค์ ข้อห้าม ขั้นตอนการปฏิบัติ มีความยาวประมาณ 26 นาที ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruency) ได้ค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00

แบบวัดการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของนักศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ในแบบวัดนี้ ประกอบด้วย การวัดวิธีการปฏิบัติ (process) จำนวน 31 ข้อ (คะแนนเต็ม 62 คะแนน) และการวัดผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ (product) จำนวน 3 ข้อ (คะแนนเต็ม 6 คะแนน) มีการให้คะแนนดังนี้ 1) ระดับดี หมายถึง นักศึกษาปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดนั้นได้ด้วยตนเองและปฏิบัติตามเทคนิคปราศจากข้อผิดพลาด ทุกขั้นตอน ให้ 2 คะแนน 2) ระดับผ่าน หมายถึง นักศึกษาปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดนั้นได้ภายหลังได้รับการชี้แนะจากผู้ประเมิน หรือมีการปนเปื้อนของเทคนิคปราศจากข้อผิดพลาด และได้ทำซ้ำใหม่หลังจากผู้ประเมินชี้แนะ แล้วปฏิบัติตามเทคนิคปราศจากข้อผิดพลาดได้ถูกต้องให้ 1 คะแนน 3) ระดับไม่ผ่าน หมายถึง นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดตามขั้นตอนนั้นได้ แม้ว่า

จะได้รับการชี้แนะจากผู้ประเมินหรือมีการปนเปื้อนของเทคนิคปราศจากเชื้อ และได้ทำซ้ำใหม่หลังจากผู้ประเมินชี้แนะ แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามเทคนิคปราศจากเชื้อได้ ถูกต้อง ให้ 0 คะแนน

วัดการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของนักศึกษาจากสถานการณ์จำลองโดยปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดกับหุ่นจำลองบนหอผู้ป่วย (E_1) ใช้แบบวัดวิธีการปฏิบัติ จำนวน 31 ข้อ และจากสถานการณ์จริงโดยปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดกับผู้ป่วย (E_2) ใช้แบบวัดวิธีการปฏิบัติและวัดผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ จำนวนทั้งสิ้น 34 ข้อ ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruency) ได้ค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ เป็นแบบสอบถามปลายปิด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน 12 ข้อ หาความเที่ยงของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดการวิจัยและข้อดีข้อเสียที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับ พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจที่จะเข้าร่วมวิจัยโดยสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลต่อคะแนนในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3

2. ผู้วิจัยประสานความร่วมมือและชี้แจงแบบวัดการปฏิบัติและรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วยนรีเวช จำนวน 5 คน ที่จะใช้แบบวัดนี้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยนำสื่อวีดิทัศน์ให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาล่วงหน้าคนละ 1 ชุด โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถศึกษาสื่อวีดิทัศน์ได้ตามอัธยาศัยที่ได้ก็ได้จนเกิดความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติ พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดในแบบ

วัดการปฏิบัติให้กลุ่มตัวอย่างทราบและซักถามหากมีข้อสงสัย

4. เก็บข้อมูลครั้งแรกจากสถานการณ์จำลอง โดยกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดกับหุ่นจำลองบนหอผู้ป่วย ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนรีเวช 1 วัน โดยใช้แบบวัดการปฏิบัติเฉพาะการวัดวิธีการปฏิบัติ จำนวน 31 ข้อ เมื่อได้ข้อมูลครบแล้วจึงนำมาหาค่าประสิทธิภาพ E_1

5. เก็บข้อมูลครั้งที่สองจากสถานการณ์จริง โดยกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดกับผู้ป่วยในระหว่างการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนรีเวช โดยใช้แบบวัดการปฏิบัติทั้งการวัดวิธีการปฏิบัติ และการวัดผลงานที่ได้จากการปฏิบัติ จำนวน 34 ข้อ เมื่อได้ข้อมูลครบแล้วจึงนำมาหาค่าประสิทธิภาพ E_2

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์ หลังจากเก็บข้อมูลครั้งที่สองแล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 100 คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ตลอดหลักสูตรกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01-3.50 มากที่สุด ร้อยละ 60 รองลงมา คือ 2.51-3.00 ร้อยละ 36.7 และ 2.01-2.50 ร้อยละ 3.3 จำนวนครั้งของการใช้สื่อวีดิทัศน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อวีดิทัศน์สูงสุดคือ 5 ครั้ง และต่ำที่สุด คือ 1 ครั้ง การใช้สื่อ 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.7 ใช้สื่อวีดิทัศน์ 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.7 ใช้สื่อวีดิทัศน์ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.7 ใช้สื่อวีดิทัศน์ 2 ครั้ง ซึ่งเป็นจำนวนครั้งของการใช้สื่อที่มากที่สุดที่กลุ่มตัวอย่างใช้ คิดเป็นร้อยละ 46.7 และใช้สื่อวีดิทัศน์ 1 ครั้ง ร้อยละ 3.3 การใช้สื่อการเรียนการสอนเรื่องการสวนล้างช่องคลอดจากแหล่งเรียนรู้อื่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่น ร้อยละ 93.3 และเคยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่น ร้อยละ 3.3

2. ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด พบว่า คะแนนการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของกลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์จำลอง มีคะแนน

อยู่ระหว่าง 37- 60 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 53.80 คะแนน และจากสถานการณ์จริง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 43- 68 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 64.13 คะแนน มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คนคิดเป็นร้อยละ 93.33 ที่มีคะแนนจากสถานการณ์จริงสูงกว่าสถานการณ์จำลอง เมื่อหาค่าประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์จากสถานการณ์จำลอง (E_1) ซึ่งเป็นการประเมินผลระหว่างเรียนในเรื่องนี้ได้ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย E_1 เท่ากับ 86.77 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย $E_1 = 80$ ตามที่ได้กำหนดไว้ และสามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดจากสถานการณ์จริง (E_2) ซึ่งเป็นการประเมินผลหลังเรียนในเรื่องนี้ได้ค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย E_2 เท่ากับ 94.31 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย $E_2 = 80$ ตามที่ได้กำหนดไว้ แสดงว่าสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด มีค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เท่ากับ 86.77/94.31 (ตารางที่ 1)

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อวีดิทัศน์ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46, S.D. = .54$) ด้านการนำเสนออยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17, S.D. = .59$) และด้านภาพรวมของสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59, S.D. = .53$) และโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41, S.D. = .56$)

การอภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 จากผลการวิจัยพบว่า สื่อวีดิทัศน์มีค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 สูงกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ E_1 เท่ากับ 86.77 และ E_2 เท่ากับ 94.31 นั้นหมายความว่า ประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ E_1 มีประสิทธิภาพปานกลาง (อยู่ระหว่างร้อยละ 85-89) และประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ E_2 มีประสิทธิภาพดี (อยู่ระหว่างร้อยละ 90-94) โดยสื่อได้ว่าสื่อวีดิทัศน์นี้มีประสิทธิภาพเกินเกณฑ์กำหนด ซึ่งตามหลักวิชาการบทเรียนวิชาปฏิบัติ ควรกำหนดค่าประสิทธิภาพไว้ร้อยละ 80-85² สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสันทกข สัมมาชีพ³ ได้ค่าประสิทธิภาพของสื่อเกินเกณฑ์ที่กำหนด อยู่ในระดับพอใช้ถึงระดับ

ดี^{4,5,6,7} เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจยิ่งขึ้นว่า สื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด จะมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนมากขึ้น และผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยเกิดขึ้นเนื่องจากผู้วิจัยได้เล็งเห็นการสร้างสื่อให้มีคุณภาพนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและเป็นขั้นตอนแรกๆ ที่ผู้วิจัยจะละเลยมิได้ การให้ความสำคัญในขั้นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายให้สื่อมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1 / E_2 เท่ากับ 80/80 และเพื่อให้สื่อมีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ขั้นตอนการผลิตสื่อวีดิทัศน์ และขั้นตอนการประเมิน โดยเฉพาะการปรับปรุงแก้ไขสื่อวีดิทัศน์

ผู้วิจัยให้ความสำคัญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขสื่อวีดิทัศน์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุง แก้ไข จนเกิดความสมบูรณ์มากที่สุด นอกจากนั้นการเลือกใช้สื่อวีดิทัศน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุด อาทิเช่น ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนได้เรียนเป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายากอย่างเป็นระบบ ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาเรียนเนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนจากสถานที่ต่างๆ ได้ตลอดเวลาในการเรียนการสอนในชั้นเรียน เนื่องจากการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคล สามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้ทั้งภาพและเสียง มีสีสันเหมือนธรรมชาติ⁶ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ทบทวนเนื้อหาซ้ำๆ ได้หลายครั้งจนกว่าจะเข้าใจหรือจดจำได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้ กลุ่มตัวอย่างมีการใช้สื่อวีดิทัศน์ตั้งแต่ 1 - 5 ครั้ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน ร้อยละ 46.7 ใช้สื่อวีดิทัศน์มากที่สุด คือ จำนวน 2 ครั้ง รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 คน ร้อยละ 36.7 ใช้สื่อวีดิทัศน์จำนวน 3 ครั้ง และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน ร้อยละ 6.7 ใช้สื่อวีดิทัศน์จำนวน 4 ครั้ง และ 5 ครั้ง มีเพียงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คนเท่านั้น ที่ใช้สื่อวีดิทัศน์เพียงครั้งเดียว ข้อค้นพบที่ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกต คือ ผลการวัดการปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดของกลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์จำลองและ

สถานการณ์จริง คะแนนรวมของการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์จริง มีคะแนนที่สูงเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์จำลองจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติตามการสวนล้างช่องคลอดจากสถานการณ์จำลองที่เสมือนจริงมากที่สุด กล่าวคือ ผู้วิจัยได้จัดสถานการณ์จำลองทุกอย่างเหมือนสถานการณ์จริง ต่างกันตรงที่ใช้หุ่นจำลองแทนผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างได้ลงมือปฏิบัติในสถานที่จริงบนหอผู้ป่วย สภาพแวดล้อมและใช้อุปกรณ์ต่างๆ จริงทุกประการ ทำให้เมื่อกลุ่มตัวอย่างพบปัญหา อุปสรรค หรือข้อผิดพลาด สามารถเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาได้ เกิดความคุ้นเคยในการปฏิบัติ และกลับมาทบทวนสื่อวีดิทัศน์ใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้เพิ่มขึ้น และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ที่มีคะแนนจากสถานการณ์จริงต่ำกว่าสถานการณ์จำลอง ทั้งนี้เกิดจากกลุ่มตัวอย่างมีความตื่นเต้น ประหม่าเมื่อต้องปฏิบัติจริงกับผู้ป่วย ประกอบกับจำขั้นตอนปฏิบัติไม่ได้ทั้งหมด

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, $SD = .56$) จากการประเมินความพึงพอใจด้านภาพรวมของสื่อ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นสื่อที่สามารถศึกษาและนำไปเสริมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยประเมินความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, $SD = .51$) ซึ่งสอดคล้องกับข้อดีของสื่อวีดิทัศน์ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับประสบการณ์ที่ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยผ่านทางประสาทสัมผัสที่เรียนรู้ได้ดีที่สุดทางตาและทางหู มีความสะดวกต่อการใช้ สามารถทบทวนซ้ำได้ จนส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สื่อวีดิทัศน์สามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากจำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างใช้สื่อวีดิทัศน์มากที่สุด 5 ครั้ง จำนวน 2 คน และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คนที่ใช้สื่อวีดิทัศน์จำนวน 2 ครั้ง ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสื่อวีดิทัศน์สามารถนำเสนอได้อย่างเข้าใจและสามารถจดจำเนื้อหาได้ครบถ้วน จากผลการวิจัยจึงพอสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้สื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 ที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรผลิตสื่อวีดิทัศน์เป็นภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่ในระดับนานาชาติ
2. ควรศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือสื่อประสม (Multimedia) เป็นต้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า สื่อเหล่านั้นมีประสิทธิภาพก่อนที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมาที่สนับสนุนทุนวิจัย ดร.พิชญ์สินี มงคลศิริ อาจารย์ภาณุ อุดกลั่น คุณสันชัย ศิริสุวรรณ คุณอัญชลี อ้วนแก้ว บุคลากรและเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยนรีเวช โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ที่มีส่วนร่วมรวมถึงให้การสนับสนุนจนเสร็จจุลลงไปด้วยดี

References

1. Utomchan W. Television and computer media production: Creating and producing technique process. Bangkok: Book point; 2001.
2. Yamkasikorn M. How to use efficiency criterion in media research and development: The Difference between 90/90 standard and E1/E2. Journal of Education 2008; 19(1): 1-16.
3. Summacheep S. Development of Video Tapes Media for a course on Boy scouts on the Topics of knot Typing and Parade maneuver Training for Level II students. (Thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University; 2006.
4. Pabu P, Siriwatpreecha A. Testing for the Efficiency of Instruction Program on Physics I using Video on Internal Network. The journal of Applied Science 2006; 5(1): 106-113.
5. Donsuwan W. A Video program construction on ancient places in Samut Sakhon Province for Prathomsuksa 5 students. (Thesis). Bangkok: Silpakorn University; 2004.

6. Vongsirinararat M. A Development of video on Drama Subject of Dramatic art body language Lesson for Mathayomsuksa 2 Suankularb Wittayalai Nonthaburi School. (Thesis). Bangkok: Silpakorn University; 2007.
7. Otcharoenchai S. Effects of Information Provision Using Video Media on Housekeepers' Knowledge and Practices in Infectious Waste Management in Community Hospital. (Thesis). Chiang Mai: Chiang Mai University; 2010.

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอด

รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (N)	ผลรวมของคะแนน ΣX	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าประสิทธิภาพสื่อ วีดิทัศน์
การปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอด จากสถานการณ์จำลอง (E1)	30	1614	53.80	86.77
การปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอด จากสถานการณ์จริง (E2)	30	1924	64.13	94.31

The Efficiency of Instructional Media of Vaginal douche for Nursing Care of Persons with Health Problem Practicum III, Boromarajonani College of Nursing, Udonthani

Wiyada Paowana M.N.S.*

Abstract

The objectives of this research were to study the efficiency and students' satisfaction of an instructional media provided for student nurses regarding vaginal douche procedure and nursing care interventions in gynecological ward during Health Problem Practicum III. Thirty 3rd year student nurses studying at Boromarajonani College of Nursing, Udonthani (BCNU), in the academic year 2012 were obtained by purposive sampling. The research instruments were the instructional media regarding vaginal douche procedure and nursing care interventions, a practical measurement which measured process and product, and a self-rating questionnaire asking about their satisfaction using the media for learning. The satisfaction questionnaire was tested for reliability using Alpha Cronbach Coefficient which was found to be .83 indicating good internal consistency and was acceptable. The practical measurement and Instructional Media of Vaginal douche were test for content validity using the index of item-objective congruence measure which were found between .67–1.00 indicating very good validity. The data were collected 2 times by nurses at gynecology ward who were informed about the measure instructions from the researcher. The first time, data were collected from the stimulation situation (E1). The participants did the vaginal douche with the model one day before practicing in gynecology ward and measured only the process of vaginal douche. The second time, data were collected from the authentic situation (E2). The participants did the vaginal douche with the patient during practicing in gynecology ward and measured both the process and product of vaginal douche. The data were analyzed using the criteria of the efficiency E_1/E_2 and students' satisfaction of an instructional media using mean, percentage and standard deviation.

The results of this research indicated that the efficiency of the instructional media of vaginal douche was 88.77/97.31 which higher than the expected criterion. Students' satisfaction about using the media for learning vaginal douche was at high level ($\bar{X} = 4.41$, S.D = .56).

Keywords: the efficiency of instructional media, vaginal douche

* Registered Nurse, Practitioner Level, Borommarajonnani College of Nursing Udonthani